

Verksamhetsberättelse 2018

Nestor FoU-center

Nestor FoU-center ägs gemensamt av kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö och Värmdö samt Stockholms läns landsting/Region Stockholm. Även privata utförare som ger vård- och omsorgsinsatser till äldre och som ligger inom ägarorganisationernas geografiska område har möjlighet att ta del av Nestors stöd och material.

Nestor FoU-center
Marinens väg 30, 136 40 Handen
webbplats: www.nestorfou.se
tel: 08-777 99 16
e-post: adm@nestorfou.se

Rapporten kan laddas ner på
www.nestorfou.se

Nestor FoU-center 2019

Verksamhetsberättelse för år 2018

© Nestor FoU-center
Citera oss gärna, men ange källan.

Femton år i forskningen och utvecklingens tjänst!

Vi pustar ut efter ett händelserikt år! Jubileumsåret 2018 kan summeras med vårt bidrag till god samverkan mellan kommun och landsting, ökad medverkan av seniorer i våra aktiviteter och fortsatt starkt fokus på förebyggande arbete. Nestor har även i år väl levt upp till sin idé om att fungera som länk mellan forskning och praktik och vara en motor för lärande och verksamhetsutveckling i vård och omsorg.

De lokala samverkansarenor som Nestor driver, Mötesplatser för lokal samverkan, har även i år varit kreativa och initierat många aktiviteter. Bland annat har Nestor i samarbete med flera kommuner hållit i sex workshops om LUSEN och SIP med sammanlagt över 350 deltagare från kommun, primärvård och geriatrik. I en utvärdering som Nestor genomfört om Mötesplatserna lyftes fram att deltagarna värderar att konkreta förbättringar som rör samverkan blir gjorda genom Mötesplatserna. På uppdrag av Stockholms läns socialchefer har Nestor tillsammans med övriga Stockholmsbaserade FoU-enheter, Stockholms stad och Storsthlm tagit ett vidare steg för att stärka regional samverkan genom att starta Regional Samverkans- och Stödstruktur (RSS) i Stockholm. RSS finns över hela landet och ska fungera som en länk för kunskapsstyrning mellan nationell och lokal nivå och stärka det regionala samarbetet. Ett resultat av det regionala samarbetet är en gemensam analys om hur stöd för äldre personer med psykisk ohälsa ser ut i länet.

En dagverksamhet välkomnade Nestor att pröva metoden tjänstedesign i sin verksamhet. Denna metod för brukarledd innovation användes för att tillsammans med gäster och personal skapa en mer meningsfull dagverksamhet. Det visade sig vara ett lovande arbetssätt och vi har inspirerats av metoden då vi i en kommun satte fokus på mellanmål för att minska risk för undernäring. I det förebyggande arbetet har vi haft flera spår. Vi har utvärderat kommunala satsningar som förebygger ohälsa och vi har även haft kompetenshöjande aktiviteter för olika målgrupper, för att förebygga, både psykisk ohälsa och undernäring.

Att förmedla kunskap är ett av Nestors huvuduppdrag. Under året sände vi vårt första podd-avsnitt och höll 24 föreläsningar riktade till praktiken, akademien, FoU-miljöer och seniorer. För att fira vår 15-årsdag bjöd vi in seniorer till Nestor på en uppskattad jubileumsföreläsning om läkemedel, kost och fysisk aktivitet - och tårta! Vi blickar nu fram emot 2019 som också är fullt med spännande uppdrag och aktiviteter, men vi gör också plats för återblick och reflektion, så att vi verkligen drar lärdom av det vi gör och sprider den kunskap vi ser!

Eva Lindqvist, FoU-chef

Läs mer om:

- *Mötesplatser för lokal samverkan (se sid 11).*
- *Regionala samverkans och stödstrukturer – RSS (se sid 26)*
- *Analys av stöd till personer över 65 år som har eller riskerar psykisk ohälsa (se sid 14)*
- *Projekt med berörda äldres medverkan (se sid 17)*
- *Nestors första podd – om existentiella samtal i grupp för seniorer! (se sid 17)*

Innehåll

Femton år i forskningens och utvecklingens tjänst!	2
1. Uppdrag och organisation	4
Uppdrag	4
Organisation.....	4
Tabell 1: Ledamöter i Nestor FoU-centers styrgrupp under 2018.....	6
Tabell 2: Ledamöter i Nestors FoU-råd under 2018.....	7
Tabell 3: Ordinarie ledamöter i Nestors seniorråd under 2018	8
Tabell 4: Medarbetare på Nestor FoU-center under 2018	8
2. Nestor FoU-centers verksamhet	9
2.1 Inledning – Aktiviteter inom Nestors uppdrag	9
2.2 Projektuppdrag.....	10
Fokusområde: Samordnad vård och omsorg	10
Fokusområde: Förebyggande insatser	14
Fokusområde: Verksamhets- och kompetensutveckling.....	17
2.3 Kunskapsutbyte och kompetensutveckling.....	18
Återkoppling och dialog med myndigheter och länet	18
Utbildningar	19
Nätverk	19
Webbutbildningar	20
Kunskapsdagar	21
Publikationer	23
2.5 Kommunikation	24
2.6 En lärande arbetsplats med en god arbetsmiljö	25
Kunskapsutbyte och nätverk	25
Intern kompetensutveckling	26
En god arbetsmiljö	27
3. Ekonomisk redovisning 2018	28
BILAGA – föreläsningar under 2018	29

1. Uppdrag och organisation

Uppdrag

Nestor FoU-centers uppdrag är att genom praktiktäta forsknings- och utvecklingsarbete stödja en hållbar kvalitetsutveckling i äldreomsorgen och hälso- och sjukvården i Stockholms södra länsdel i frågor som är angelägna för ägarorganisationerna och de äldre invånarna inom ägarområdena. Nestor har till uppgift att använda sig av forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap och vetenskapliga metoder i sina uppdrag och strävar efter bred delaktighet, samverkan och aktivt ägarskap hos sina uppdragsgivare. Nestor har också i uppdrag att sprida kunskap till ägarnas medarbetare genom att erbjuda aktiviteter för kompetensutveckling och olika arenor för utbyte av erfarenheter och gemensamt lärande.

Organisation

Nestor FoU-center ägs och finansieras gemensamt av kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö och Värmdö samt Stockholms läns landsting/Region Stockholm. Nestor ligger organisatoriskt under Äldreförvaltningen i Haninge kommun direkt under förvaltningschefen och Nestor leds av en FoU-chef som är närmaste chef för alla medarbetare. FoU-chefen är verksamhetsansvarig och svarar självständigt för bland annat Nestors personal, aktiviteter och ekonomi inför styrgruppen. Verksamheten vid Nestor var ett projekt under åren 2003-2008 och permanentades år 2009.

Styrgrupp

I Nestors styrgrupp ingår förvaltnings- eller äldreomsorgschefer med ansvar för äldreomsorgen i de tio kommunerna samt ansvarig chef inom landstinget (se tabell 1, s 7). Styrgruppen beslutar i strategiska frågor, ansvarar för uppföljning och behandlar verksamhetsplan och budget. FoU-chefen är föredragande och bereder ärenden till styrgruppen. Nestors styrgrupp utser representanter till Nestors FoU-råd. Från och med 2018 väljs ordförande på två år. Fyra styrgruppsmöten har ägt rum under 2018.

FoU-rådet

I FoU-rådet ingår personer med chefs-/utvecklingsansvar inom äldreomsorgen från respektive kommun, samt representanter på motsvarande nivå för landstingets verksamheter inom geriatrik och primärvård (se tabell 2, s 8). FoU-rådet arbetar fram idéer och ger förslag och råd beträffande projektsatsningar och övriga aktiviteter. FoU-chefen är sammankallande och ordförande. Under 2018 har tre FoU-rådsmöten hållits.

Seniorråd

Nestors seniorråd består av representanter från ägarorganisationernas kommunala pensionärsråd och från landstingsstyrelsens pensionärsråd (se tabell 3, s 9). Seniorrådet bidrar med idéer till projekt, ger förslag och råd beträffande projektsatsningar och övriga aktiviteter samt sprider information via sina nätverk. FoU-chefen är sammankallande och ordförande. Fyra seniorrådsmöten har ägt rum 2018.

Medarbetare

Nestors arbetsgrupp består av elva medarbetare; chef, administratör, kommunikatör och åtta projektledare med olika bakgrund. Medarbetarnas professioner svarar väl mot uppdragets krav: Apotekare, arbetsterapeut, dietist, etnolog, fysioterapeut, sjuksköterska, sociolog och socionom. Fyra av medarbetarna har doktorsexamen och tre av medarbetarna har magisterexamen. (se tabell 4, sid 9)

Arbetsordning för att ta fram verksamhetsplan

Styrgruppen ansvarar för att besluta om den långsiktiga riktningen för Nestors verksamhet. Detta görs på underlag av behov och utmaningar i huvudmännens respektive verksamheter, nuvarande och kommande händelser inom äldreområdet på regionalt och nationellt plan, bästa tillgängliga kunskap och förslag på prioriteringar i FoU-råd och seniorråd. Utifrån styrgruppens riktning och prioriteringar ansvarar FoU-chefen för att arbeta fram förslag till aktiviteter för nästkommande år med stöd av Nestors medarbetare, FoU-råd och seniorråd. De förslag som styrgruppen är positiv till vidareutvecklas, tas upp för beslut i styrgruppen och ingår i kommande års verksamhetsplan. Styrgruppen tar beslut om verksamhetsplanen före årets slut.

Nestor värdesätter också att kommunicera direkt med ägarnas nämnder och råd. Under 2018 har Nestor blivit inbjuden att diskutera sin verksamhet i Värmdö och Nackas nämnd och i Tyresö, Salem och Huddinges pensionärsråd.

För att kunna säkerställa relevans och kvalitet i Nestors aktiviteter har ett antal interna fora utvecklats. Det finns ett internt råd, där FoU-chef, samordnare och en projektledare kunnig i FoU-frågor, månatligen bereder strategiska frågor. Det finns även ett forum för samtliga medarbetare, Nestortanken, för strukturerad återkoppling och genomgång av projektplaner och rapporter som Nestor tar fram. FoU-chef, samordnare och kommunikatör har regelbundna möten om strategiska kommunikationsfrågor. Nestors disputerade medarbetare möts regelbundet för att stärka forskningsuppdraget i Nestors verksamhet.

Tabell 1: Ledamöter i Nestor FoU-centers styrgrupp under 2018

Namn	Befattning	Organisation
Eva Ingemarsdotri (ordförande vår 2018)	Förvaltningschef	Haninge kommun
Ann-Sophie Holgersson* (ordförande höst 2018)	Enhetschef, Äldreenheten	Nacka kommun
Petra Oxonius	Verksamhetschef äldreomsorgen	Botkyrka kommun
Marianne Wikander**	Chef äldreomsorg	Huddinge kommun
Ann-Christine Falck Brännström*	Verksamhetschef, Biståndskansliet	Huddinge kommun
Helena Lindenius**	Enhetschef äldreomsorgen	Nacka kommun
Berit Ahlberg Åhammar	Enhetschef	Nykvarns kommun
Karin Kollberg**	Enhetschef äldreomsorg/rehab.	Nynäshamns kommun
Indra Stenhammar*	Avdelningschef, Myndigheten för äldre och funktionshinder	Nynäshamns kommun
Nina Thiel**	Verksamhetschef äldreomsorgen	Salems kommun
Åsa Bergström*	Verksamhetschef äldreomsorgen	Salems kommun
Jenny Eriksson**	Chef äldreomsorg	Södertälje kommun
Pernilla Andreasson*	Myndighetschef, Social- och omsorgskontoret	Södertälje kommun
John Henriksson	Myndighetschef, äldre och funktionsnedsättning	Tyresö kommun
Veronica Östlin**	Avdelningschef, Biståndsavdelningen	Värmdö kommun
Monica Fransson*	T f Myndighetschef	Värmdö kommun
Marie-Louise Kain**	Bitr. avdelningschef, Hälso- och sjukvårdsförvaltning	Stockholms läns landsting
Ulla Bäckebyl**	Bitr. avdelningschef, Hälso- och sjukvårdsförvaltning	Stockholms läns landsting
Emelie Engbo*	Utredare	Stockholms läns landsting
Eva Lindqvist (föredragande)	FoU-chef	Nestor FoU-center
Jenny Mårtensson** (sekreterare)		Haninge kommun

*) Personen har påbörjat sitt uppdrag under innevarande år. **) Personen har avslutat sitt uppdrag under innevarande år.

Tabell 2: Ledamöter i Nestors FoU-råd under 2018

Namn	Befattning	Organisation
Eva Lindqvist (ordförande)	FoU-chef	Nestor FoU-center
Helén Lieberman-Ram	Samordnare/projektledare	Nestor FoU-center
Kristin Breitenstein (sekreterare)	Kommunikatör	Nestor FoU-center
Christina Almqvist	Kvalitetscontroller	Botkyrka kommun
Barbara Huskaj (suppl)		Botkyrka kommun
Anna-Carin Wallin**	Utredare	Haninge kommun
Marjaana Lehmonen Nilsson*	Utredare	Haninge kommun
Cecilia Werge**	Utvecklingsledare	Huddinge kommun
Ann-Christin Rehnman Larsson	Utvecklingsledare	Huddinge kommun
Susanna Dennerlöv**	Utvecklare	Nacka kommun
Elisa Reinikainen*	MAS	Nacka kommun
Malin Blomqvist*	Biståndshandläggare	Nykvarns kommun
Sahza (Bella) Dzabirov	Enhetschef	Nynäshamns kommun
Marthe Otterström (suppl)		
Susanne Gustafsson	MAS	MAS-nätverk
Christine Vojnovic	Enhetschef	Salems kommun
Inga-Lena Palmgren**	Utredare	Södertälje kommun
Pia Ragni Orrhammar*	Kvalitetsutvecklare	Södertälje kommun
Auli Metsänsalo**	Verksamhetschef	Tyresö kommun
Marita Sjögren*	Verksamhetsutvecklare	
Carina Widmark	Utvecklingsledare, Vård- och omsorg	Värmdö kommun
Gunilla Benner-Forsberg	Utredare, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen	Stockholms läns landsting
Carina Sühl Öberg	Bitr. verksamhetschef	PTJ/Handengeriatriken
Inger Lindkvist, suppl.	Bitr. verksamhetschef	PTJ/Rudans Rehab
Gunilla Brohmé	Verksamhetsutvecklare	Capio Geriatrik Nacka
Johanna Juustovaara, suppl.	Chef paramedicinska enheten	Capio Geriatrik Nacka
Yvonne Emlén	Kvalitetschef	Legevisitten AB, Nynäshamn

*) Personen har påbörjat sitt uppdrag under innevarande år. **) Personen har avslutat sitt uppdrag under innevarande år.

Tabell 3: Ordinarie ledamöter i Nestors seniorråd under 2018

Namn	Tillhörighet	Namn	Tillhörighet
Gary Hjelm	Botkyrka	Gunnel Bertell	Södertälje
Karin Recksén	Botkyrka	Söve Åkerlund	Södertälje
Carina Röjdner	Haninge	Kerstin Hallgren	Tyresö
Birgitta Brynnel	Haninge	Barbro Rådberg	Tyresö
Gustaf Andersson	Huddinge	Erland Bridell	Värmdö
Berit Westergren	Huddinge	Svante Thorén	Värmdö
Lennart Eriksson	Nacka	Alf Andersson	SLL:s LPR
Brita Nyman	Nacka	Eva Öhbom Ekdal	SLL:s LPR
Karl-Erik Johansson	Nykvarn		
Ajno Alstrin	Nynäshamn	Eva Lindqvist (ordförande)	Nestor FoU-center
Ann Gould	Nynäshamn	Helén Lieberman Ram	Nestor FoU-center
Ilse Forsberg	Salem	Kristin Breitenstein (sekreterare)	Nestor FoU-center
Birgitta Rönnblad	Salem		

Tabell 4: Medarbetare på Nestor FoU-center under 2018

Namn	Examen
Eva Lindqvist (FoU-chef)	Leg arbetsterapeut, Med dr
Helén Lieberman-Ram (Samordnare, projektledare)	Leg apotekare
Ingeborg Björkman (Projektledare)	Leg apotekare, Med dr (hälso- och sjukvårdsforskning)
Kristin Breitenstein (Kommunikatör)	Fil kand, Journalist
Karin Högstedt (Projektledare)	Leg fysioterapeut, Med mag
Eva Karlsson (Projektledare)	Fil dr (etnologi)
Milja Ranung (Projektledare)	Leg sjuksköterska, specialist (psykiatri), Med mag
Linda Nyholm (Projektledare)	Leg dietist, Med mag
Anders Nordlund (Projektledare)**	Fil dr (sociologi)
Daniel Ram (Administratör)	Key account manager
Helena Viberg (Projektledare)	Socionom, Fil kand
Emanuel Åhlfeldt (Projektledare)	Fil dr (sociologi)

**Personen har avslutat sin anställning under innevarande år

2. Nestor FoU-centers verksamhet

2.1 Inledning – Aktiviteter inom Nestors uppdrag

Samtliga Nestors aktiviteter utgår från aktuell vetenskapligt grundad forskning. En del aktiviteter syftar till att producera ny kunskap och andra till att omsätta kunskap så att den blir praktiskt användbar. I flera aktiviteter kombineras dessa perspektiv. Ett antal aktiviteter ingår i Nestors verksamhet enligt gällande samverkansavtal, vilka är följande:

- Driva och medverka i forsknings- och utvecklingsprojekt.
- Bidra till samverkan mellan huvudmän i lokala vård- och omsorgskedjor.
- Medverka till en långsiktig personal- och kunskapsutveckling.
- Samverka med kommunernas och landstingets enheter och förvaltningar samt med seniororganisationer.
- Utveckla olika former för kunskaps- och informationsspridning om FoU-verksamhetens resultat, aktuell forskning och forskningsanvändning.
- Skapa arenor och nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte – tvärvetenskapliga, tvärssektoriella och tvärprofessionella.
- Etablera ett nära samarbete med universitet, högskolor och andra FoU-miljöer.

Nestors medarbetare har hög kompetens inom skilda vetenskapliga metoder och kan erbjuda olika typer av stöd till ägarorganisationerna. Nestor kan gå in som projektledare eller processtöd i ett projektuppdrag. Utvecklingsprojekten omfattar systematiskt förbättringsarbete, utvärdering och metodstöd i fråga om organisation, rutiner och förhållningssätt. Studier genomförs i syfte att skapa ny kunskap som berör vård och omsorg. Alla projekt är praktiknära, vilket ger goda möjligheter att producera kunskap och uppslag som kan användas för fortsatt utveckling av verksamheter. Nestor har också i uppdrag att följa upp projekt en tid efter projektavslut utifrån bland annat ett hållbarhetsperspektiv. En översiktlig beskrivning av dessa stöd har tagits fram och går under benämningen ”Nestors Verktygslåda” (se nedan).

Verktygslådan: Detta stöd kan Nestor ge sina ägare	
Utvecklingsarbete	Kunskapsproduktion
Projektleddning – Nestor som drivande i utvecklingsprojekt	Kartläggning – Nestor sammanställer från tillgängligt material
Processtöd – Nestor som nära och stödjande i utvecklingsprojekt	Kunskapsöversikt – Nestor sammanställer befintlig extern kunskap
Lärande utvärdering – Nestor utvärderar ”på avstånd” över tid	Studie / undersökning – Nestor samlar ny kunskap och gör en mer omfattande analys
Kompetensutveckling – Nestor ingår som del av en satsning eller ger fristående utbildning i mindre/större sammanhang	Resultatutvärdering – Nestor utvärderar insatser inom ägarorganisationer
Nätverk – Nestor som värd för nätverk, gärna kopplade till aktiviteter i hemmaorganisationer	Forskning – Nestor kan ingå i forskningsprojekt vid extern finansiering och kopplad till forskargrupp

Bild 1: En översiktlig beskrivning av vilka typer av stöd Nestor kan erbjuda sina ägarorganisationer - Nestors Verktygslåda

Kompetensutveckling för personal inom vård och omsorg bedrivs både som delar av större utvecklingsprojekt och som fristående utbildningsinsatser. Nestor delar även kunskap till medarbetare i vård och omsorg genom Nestordagen, Chefsdagen, FoU-caféer, konferenser, föreläsningar, seminarier, rapporter, utbildnings- och studiecirkelmateriel. Kunskap och erfarenheter förmedlas även aktivt i motsatt riktning av Nestor; från praktik till myndigheter och organisationer på regional och nationell nivå. Nestor driver nätverk för dialog och erfarenhetsutbyte mellan, och inom, olika organisationer och professioner.

Nestor har valt att genomgående verka för att:

- De berörda äldres perspektiv och intressen beaktas och bevakas
- Kunskap från olika källor efterfrågas och används under våra uppdrag (t.ex. från forskning, ägarnas verksamheter och medarbetare samt de berörda äldre).
- Främja faktorer som underlättar att ny kunskap som tas fram i våra projektarbeten kan integreras i ordinarie verksamhet
- Underlätta samverkan i olika former och mellan olika parter

2.2 Projektuppdrag

Projekt och aktiviteter redovisas under tre fokusområden:

- Samordnad vård och omsorg
- Förebyggande insatser
- Verksamhets- och kompetensutveckling

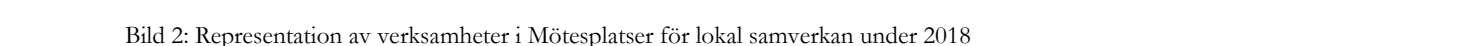
Fokusområde: Samordnad vård och omsorg

Mötesplats för lokal samverkan

Nestor driver sedan 2015 på uppdrag av Nestors styrgrupp, fyra lokala mötesplatser eller arenor som arbetar för att stötta och förstärka samverkan mellan kommun och landsting med fokus på äldre personer. Samverkansgrupperna kallas "[Mötesplatser för lokal samverkan](#)". Detta görs genom att berörda aktörer får ökad kännedom om varandras verksamheter, får dela erfarenheter och goda idéer samt genomför lokala samverkansprojekt utifrån utvecklingsområden som identifieras i Mötesplatsen (se nästa sida).

Alla kommuner i Nestors ägarområde har deltagit genom åren, utom Nacka kommun som haft ett eget forum för samverkan där Nestor ingått. Nacka kommer från 2019 ingå i Mötesplatserna. Mötesplatserna är organiserade kommunvis och utgår från de geriatriiska klinikerna som finns inom Nestors ägarområde

- Botkyrka-Huddinge
- Värmdö (från 2019 även Nacka)
- Tyresö-Haninge-Nynäshamn
- Södertälje-Nykvarn- Salem

Projekt och aktiviteter som skapats inom Mötesplatserna

Samordnad individuell plan (SIP)

Lokala arbetsgrupper från Mötesplatserna Haninge-Nynäshamn-Tyresö respektive Södertälje-Nykvarn-Salem har med liknande upplägg tagit fram lokala rutiner kring SIP med Nestor som processtödjare. De lokala rutinerna utgår från Stockholms läns vägledning för SIP och beaktar även den nya lag som började gälla 2018, som innebär att SIP ska initieras vid utskrivning från sjukhus (2017:612). Några Mötesplatser har genomfört gemensamma uppstartsmöten/lärseminarier för personal från biståndshandläggning, hemtjänst, vårdcentral och primärvårdsrehab för att initiera användandet av SIP. Stor vikt lades vid hur SIP praktiskt kan genomföras. Här fick deltagarna möjlighet att diskutera SIP och bekanta sig med kollegor från andra verksamheter. Nestor ledde dessa möten. Två uppstartsmöten genomfördes i Södertälje tillsammans med Salem med sammanlagt 100 deltagare. Ett uppstartsmöte genomfördes med Haninge och Nynäshamn med cirka 60 deltagare. Projekten avslutades 2018. Det fortsatta arbetet med att följa upp och stimulera till SIP kommer att ske inom respektive Mötesplats.

Vårdplaneringsprocessen

2017 genomförde Mötesplatsen Södertälje-Nykvarn-Salem ett projekt där en lokal överenskommelse kring in- och utskrivning från Södertälje sjukhus togs fram. Projektet följdes upp och utvärderades 2018. Det var representanter från berörda verksamheter som sammanställde och delade ut enkäter i sina organisationer. Nestor sammanställde och presenterade resultaten för projektets styrgrupp, som har sammanträtt vid tre tillfällen där de diskuterat ”lagen om utskrivning från slutna hälso- och sjukvård” (LUSEN). Ett uppföljningsmöte om LUSEN för baspersonal arrangeras våren 2019.

Seniorer intervjuar seniorer

Några av Nestors seniorrådsrepresentanter genomförde sammanlagt fem intervjuer med äldre personer som nyligen (inom ca 3 månader) skrivits ut från sjukhus och som hade någon form av stöd och hjälp i hemmet efter sjukhusvistelsen. Nestor tog fram ett informationsbrev till intervjupersonerna och en intervjuguide. Intervjuerna handlade om vad som hände i samband med utskrivning och hur detta upplevdes. Syftet var att få mer kunskap kring utskrivning, som underlag för att identifiera förbättringsområden inom ramen för Mötesplatserna. Resultaten av intervjuerna presenterades på Mötesplatsens träffar och för Nestors seniorråd.

Uppstartsmöten om LUSEN

Nestor har med extra medel från HS-f stöttat Mötesplatserna med att genomföra lokala uppstartsmöten kring ”lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUSEN)” för chefer och medarbetare från kommun, geriatrik och primärvård (vårdcentraler och primärvårdsrehab). Här har personal från olika verksamheter inom kommun och landsting fått nya kunskaper, samarbetat och delat erfarenheter. Samtliga uppstartsmöten har planerats och genomförts av Mötesplatserna tillsammans med Nestor. Upplägget har varit likartat för alla grupper och Nestor har lett samtliga förberedande möten och haft en sammanhållande funktion under genomförande av aktiviteterna.

- Haninge (ca 55 deltagare)
- Huddinge (ca 60 deltagare)
- Nynäshamn (ca 48 deltagare)
- Värmdö (ca 40 deltagare)

Workshop om ”lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård”

Nestor har deltagit i planering och genomförande av en workshop arrangerad av Vård i samverkan i Nacka. Workshopen handlade om ”lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård. Här deltog chefer och personal från Nacka kommun, Nackageriatriken och primärvården i Nacka. Nestor ingår i styrgruppen för Vård i samverkan.

Projekt ”Mötesplats som innovativ arena för samverkan” med stöd av medel från Vinnova

2018 beviljades Nestor tillsammans med fem parter ett projektbidrag inom ramen för Vinnovas utlysning ”Innovationsledning och organisering – nyttiggörande av kunskap för ökad innovationsförmåga”. Projektet påbörjades sent 2018 och heter [”Mötesplats som innovativ arena för samverkan – kvalitetsförbättringar för äldre personer med komplexa behov”](#). Studien kommer att omfatta den samverkan som fram till nu har bedrivs i Mötesplatsen, och en vidareutveckling av samverkan med stöd av idéer och arbetssätt från innovationsområdet. Projektparterna i Vinnova-ansökan är Nestor, Södertälje kommun, Södertälje sjukhus, vårdcentralerna Wasa och Järna samt en forskargrupp för hälso- och sjukvårdsforskning, Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap vid Uppsala universitet. Projektet fortsätter fram till 2020. Alla verksamheter som deltar i Mötesplats Södertälje-Salem-Nykvarn kommer att ges möjlighet att ansluta sig till projektet.

Utvärdering av Mötesplats för lokal samverkan

Mötesplatserna för lokal samverkan har utvärderats av Nestors projektledare Emanuel Åhlfeldt i rapporten [”Mötesplatser för lokal och regional samverkan – en FoU-verksamhet som intermediär i en fragmenterad vård och omsorg”](#). Syftet var att beskriva konceptet och hur det påverkar förutsättningarna för en sammanhållen vård och omsorg. Syftet var också att förstå hur en regional FoU-enhet kan stödja samverkan och hållbart utvecklingsarbete, där resultat och kunskap tillvaratas i ordinarie verksamhet. Rapporten bygger på intervjuer med deltagare i Mötesplatserna och studier av dokument. Utvärderingen visar att Mötesplatserna breddar deltagarnas kontaktytor och främjar kommunikation, kunskapsspridning, lärande och verksamhetsutveckling i berörda organisationer. Den visar att FoU-enheten har en viktig intermediär roll som sammanhållande aktör i nätverket. Den lyfter också fram ett antal utmaningar som behöver hanteras i den fortsatta utvecklingen.

Tryggt mottagande i Hemmet

Nestor har tidigare (2017) gjort en kartläggning av ägarkommunernas arbetssätt för att ta emot äldre personer vid utskrivning från slutenvården. Den visar att det finns en stor variation, där kommunerna kommit olika långt och valt olika modeller för att möjliggöra ett tryggt mottagande. Under 2018 påbörjades en fördjupad studie av tre olika modeller som skiljer sig åt på intressanta sätt. Det gäller Södertälje kommun, som etablerat ett team med erfaren hemtjänstpersonal, Haninge kommun, som i samverkan med Handengeriatriken har ett team med hälso- och sjukvårdspersonal, samt Nacka kommun, som inte har någon teamlösning utan hanterar mottagandet med insatser vid biståndsbedömningen. De tre modellerna beskrivs och jämförs utifrån erfarenheter från de olika arbetssätten, för att därigenom bidra med kunskaper om utskrivnings-/hemgångsprocessen och lyfta de faktorer som verkar främja en trygg och säker hemgång för de äldre. Detta projekt rapporteras under 2019.

Analys av stöd till personer över 65 år som har eller riskerar psykisk ohälsa inom Stockholms län

Tillsammans med FoU Nordost, FoU NU och Stockholms läns Äldrecentrum fick Nestor i uppdrag av *Uppdrag Psykisk hälsa i Stockholms län* att utföra en [analys av stöd inom kommun och](#)

[landsting till personer över 65 år som har eller riskerar psykisk ohälsa](#). Analysen överlämnades i en gemensam rapport som skulle utgöra en del av underlaget för en kommande handlingsplan. Som grund för rapporten finns fyra studier med olika fokusområden och design. Två studier samlade data genom enkät till kommuner och vårdcentraler i länet: 1) Stödinsatser för äldre personer med risk för psykisk ohälsa och förebyggande insatser, 2) Samverkan mellan kommun och landsting rörande målgruppen. I två studier intervjuades utvalda grupper inom kommun, landsting respektive frivilligorganisationer: 3) Förutsättningar för medarbetare att uppmärksamma psykisk ohälsa och 4) Erfarenheter hos målgruppen av stöd från kommun och landsting. Ett fortsatt samarbete med Uppdrag Psykisk hälsa i Stockholms län diskuteras.

Fokusområde: Förebyggande insatser

Kompetensutveckling kring kost och nutrition

Utbildning i nutrition och måltider

Under 2018 har cirka 90 kostombud/undersköterskor och 60 sjuksköterskor i tre av Nestors ägarkommuner (Nacka, Tyresö och Värmdö) deltagit i Nestors kost- och nutitionsutbildning. Utbildningen har skräddarsytt för vardera yrkesgrupp och har ägt rum i respektive kommun, utom en som genomfördes på Nestor då sjuksköterskor från alla ägarkommuner bjöds in. Vid ett av utbildningstillfällena bjöds både sjuksköterskor och kostombud/undersköterskor för att skapa möjligheter för ökat samarbete mellan yrkesgrupperna. Utbildningen har kontinuerligt utvärderats av deltagarna, som har svarat att de har lärt sig mycket om hur energi och näringsintaget kan förbättras hos äldre och att de har nytta av den kunskapen i sitt arbete.

En utvärdering av en liknande utbildning för sjuksköterskor, som gavs 2017 i Huddinge kommun, påbörjades 2018 i syfte att ta reda på vilka långsiktiga effekter nutitionsutbildningarna medfört i de berörda verksamheterna. Den innefattar bland annat gruppintervjuer med sjuksköterskor.

Workshop "Det fungerande mellanmålet"

Nestor anordnade i samarbete med [Verklighetslabb Stureby](#) en workshop med fokus på mellanmål på vård- och omsorgsboende. Syftet var att tänka nytt och innovativt kring mellanmålssituationen på äldreboenden för att öka de äldres matlust. Den metod som användes, Design thinking, utgår från användarens perspektiv. Därför intervjuades ett antal personer som bor på vård- och omsorgsboende inför workshopen om deras tankar och synpunkter inom området. Deltagarna på workshopen var sjuksköterskor, undersköterskor, verksamhetsutvecklare, kökschef och enhetschef från Huddinge kommun och Stockholms stad. Workshopen resulterade i fem konkreta idéer som presenterades för ledningsgruppen inom Äldreomsorgen Egen regi, Social- och äldreomsorgsförvaltningen i Huddinge kommun.

Chefsfrukost "Bra måltider i äldreomsorgen"

I september 2018 bjöd Nestor in till en chefsfrukost för att berätta om Livsmedelsverkets nya råd "Bra måltider i äldreomsorgen", som bland annat tar upp proteinbehov hos äldre och hur undernäring kan förebyggas. Deltagarna på chefsfrukosten fick även diskutera hur man som chef kan främja att kunskap från en utbildningsinsats får fäste på arbetsplatsen och att medarbetarna ges möjlighet att lära av varandra.

Kompetensutveckling kring psykisk ohälsa hos äldre

Utbildning i psykisk ohälsa hos äldre

Nestor gav under 2018 utbildningen "Psykisk ohälsa hos äldre" i Huddinge kommun fördelat på två grupper som vardera träffades vid fyra tillfällen. Utbildningen riktades till biståndshandläggare och medarbetare inom hemtjänst. Syftet var att öka kunskapen om psykisk ohälsa hos äldre och ge ökad medvetenhet och trygghet i personalens dagliga arbete. Utbildningen innehöll föreläsningar och gruppdiskussioner om psykisk ohälsa, missbruk, vård, självmord samt samverkan mellan hemtjänst och vårdcentral, psykiatri etc. Deltagarna fick i uppgift att göra webbutbildningen om psykisk ohälsa "Våga fråga- våga se!" inför utbildningen. De fick även uppgifter att lösa mellan utbildningstillfällena. Ett 50-tal medarbetare från hemtjänst och cirka 30 biståndshandläggare deltog. Utvärdering av utbildningen visar att majoriteten av deltagarna ansåg att kursinnehållet var relevant. Flera uppger att de hade börjat reflektera och blivit mer observanta på frågor kring psykisk ohälsa.

Seminarium för biståndshandläggare, "Äldre och psykisk ohälsa"

En halvdags föreläsning för ett 40-tal biståndshandläggare från Nestors ägarkommuner om bemötande vid depression, ångest och suicidal kommunikation. Diskussioner fördes kring svårigheter som biståndshandläggare kan möta, och vilken form av samverkan som behövs för att få till ett långsiktigt och individanpassat arbete kring psykisk ohälsa.

Workshop om äldre och alkohol

Två workshops anordnades januari och maj i ämnet äldre och alkohol. 15 personer deltog vid varje träff. Utgångspunkten var Nestors reflektionsmaterial: "När blir alkohol ett problem och för vem?". Workshopen innehöll fallbeskrivningar, reflektion och diskussion kring etiska dilemman vad gäller alkohol och självbestämmande. Deltagarna fick också arbeta fram förslag på hur deras arbetsplats skulle kunna skapa bättre rutiner och samverkan kring äldre med missbruksproblematik. Utvärdering visar att deltagarna var mycket nöjda, men att flertalet hade önskat ett större deltagande av chefer.

FILO - Fighting Loneliness

Nestor ingår i det här projektet som en av Nacka kommuns lokala samarbetspartners i ett europeiskt partnerskap, Erasmusprogrammet, som handlar om att förebygga social isolering bland äldre personer. Partnerskapet ska fungera som arena för att utbyta goda exempel och för att identifiera och sprida faktorer som främjar social inkludering. Nestor presenterade sina aktiviteter kring psykisk hälsa vid ett europeiskt studiebesök i Nacka 2018.

Kompetensutveckling kring demens och BPSD

Seminarium för biståndshandläggare om demens

En halvdags seminarium om svårigheter som personer med demenssjukdom kan uppleva, och problem som många biståndshandläggare möter i sitt dagliga arbete. Här togs även upp hur arbetet kan bli mer klientsäkert. Ett 30-tal biståndshandläggare från Nestors ägarkommuner deltog. Två projektledare från Nestor och en gästföreläsare från Haninge kommun ledde seminariet.

BPSD-register

Två administratörsutbildningar i BPSD-registret har genomförts under året, som även har omfattat uppföljningar på deltagarnas vård- och omsorgsboenden och återträff. Sammanlagt deltog 32 personer från två av Nestors ägarkommuner. I utvärderingen av utbildningen framkom att deltagarna i hög grad tyckte sig ha fått tillräckligt med kunskap för att kunna börja arbeta som

BPSD-administratör. Deltagarna vid återträffen beskrev att de fått möjlighet till reflektion och repetition. Önskemål fanns om att få presentera förändringsarbeten och resultat för varandra vid en ytterligare träff.

Utvecklingsprojekt: Meningsfull dagverksamhet

Nestor genomförde under 2018 ett projekt med metoden tjänstedesign. Metoden innebär i korthet att man involverar användarna i utvecklingsprocessen, i det här fallet gäster och personal på en dagverksamhet i Södertälje kommun. Syftet med projektet var att ta fram idéer och konkreta förslag på hur dagverksamheten kan utvecklas så att den blir mer meningsfull för besökarna. Efter observationer, intervjuer samt enkäter hölls två workshops. Den ena med gäster på dagverksamheten och den andra tillsammans med personalgrupp och chef. Nestor kommer att följa upp resultatet av utvecklingsarbetet under våren 2019.

Utvärdering av ”Seniorliv i balans”

Nestor har utvärderat projektet ”Seniorliv i balans” i Nacka kommun, som syftade till att förebygga psykisk ohälsa bland äldre. Projektet omfattade ett stödprogram som bestod av åtta gruppträffar där deltagarna diskuterade existentiella frågor och gavs information om hälsofrämjande vanor. [Utvärderingen](#) av projektet hade ett tvådelat syfte. Det ena var att undersöka om programmet lyckades att främja psykisk hälsa för äldre. Det andra syftet var att analysera förutsättningarna för att programmet skulle kunna tillvaratas långsiktigt i den ordinarie verksamheten. Projektet beskrivs i ett avsnitt på Nestorpodden ([Lyssna på podden](#)).

Utvärdering av Balansskolan i Nacka

Detta utvärderingsprojekt startades av Nestor 2016, på uppdrag av Nacka kommun som ville ta reda på hur deras kurs ”Balansskola” påverkat deltagarnas medvetenhet och aktiviteter kring fallprevention. Fem kursomgångar har följts, från november 2016 till april 2018. Undersökningen baseras på enkäter som deltagarna fått fylla i vid flera tillfällen under kursens gång, och vid ett tillfälle efter avslutad kurs. Resultaten presenteras i en rapport i början av 2019.

Kartläggning: Anhörigstödjarens uppdrag och roll

På initiativ från ”Södra nätverket för anhängigkonsulenter” genomförde Nestor under hösten en kartläggning av anhängigkonsulenternas uppdrag i och roll i Nestors ägarkommuner. Kartläggningen gjordes i samarbete med FoU Södertörn. Preliminära resultatet presenterades och diskuterades vid ett analysseminarium för Södra nätverket i Stockholm för anhängigkonsulenter. Resultaten färdigställs i början 2019.

Utvecklingsprojekt: Hälsofrämjande vanor för personer i ordinärt boende

Det här projektet är riktat till chefer och medarbetare i hemtjänst och syftar till att öka deras kompetens att stödja hälsofrämjande vanor och ökat välbefinnande hos omsorgstagare. 2017 – inför projektstart intervjuades ett antal chefer och medarbetare i hemtjänst. Under 2018 gjordes intervjuer med äldre personer om deras syn på hälsosamma vanor och hur hemtjänst skulle kunna stödja dem i dessa vanor. En workshop för chefer och personal anordnades också. Workshopen och intervjuerna som datainsamlingsmetod gjordes i linje med modellen ”tjänstedesign”. De preliminära resultaten visade att hemtjänstens roll kring hälsofrämjande vanor var otydlig, och men också det finns behov av stärkt kunskap kring goda matvanor och fysisk aktivitet hos de äldre själva. Detta kommer att undersökas vidare under 2019.

Workshop: Framtidens anhörigstöd i Södertälje

I samarbete med Södertälje kommun genomfördes en workshop om framtidens anhörigstöd i Södertälje. Deltagare på workshopen var anhöriga till personer i behov av omsorg, representanter för olika kategorier av personal från social- och omsorgskontoret samt lokala politiker. Workshopen ägde rum i Södertälje stadshus i april 2018.

Fokusområde: Verksamhets- och kompetensutveckling

Utbildning om systematiskt kvalitetsarbete för chefer

En utbildning för chefer i systematiskt kvalitetsarbete utifrån föreskriften om kvalitetsledningssystem (SOSFS 2011:9) som avslutades i början av 2018. Detta var andra gången som utbildningen gavs. En tredje omgång genomfördes hösten 2018 och innehöll fördjupningar kring förbättringsarbete och hållbart utvecklingsarbete. 20 chefer deltog vid varje kursomgång som omfattade 4-5 heldagar med föreläsningar, grupparbeten och eget arbete. Utvärderingen av höstens utbildning visade att majoriteten av deltagarna upplevde att utbildningens kvalitet och relevans var mycket bra eller ganska bra. En majoritet av deltagarna ansåg att kursen i hög grad eller till viss del gett dem nya kunskaper om systematiskt kvalitetsarbete. Samtliga bedömde att de i hög grad eller till viss del kommer att ha användning av utbildningen.

Aktiviteter kring riskanalys

Riskanalys är en del av kvalitetsledningssystemet enligt föreskrift SOSFS 2011:9 från Socialstyrelsen. Nestor tog fram Handboken "Säker omsorg!" år 2014 om riskanalysarbete inom äldreomsorgen och den har därefter använts i den utbildning om riskanalys som Nestor leder. Handboken reviderades under 2018. Nestor har även under året genomfört utbildning i riskanalys vid två tillfällen med åtta deltagare per tillfälle.

Vid den nationella patientsäkerhetskongressen 2018 presenterade Nestor en poster om arbetet med handboken "Säker omsorg" och utbildningarna i riskanalys och i systematiskt kvalitetsarbete.

Konsekvensanalys: Individens behov i centrum – IBIC

Under hösten påbörjades ett arbete för att identifiera vilka områden inom en förvaltning/kommun som eventuellt kan påverkas av införandet av IBIC, både under införandefasen och i den ordinarie driften. Arbetet är fortfarande i sin linda och därför finns ännu inga resultat att delge. Men det skulle kunna handla om behov av att förändra rutiner, se över avtal, anordna utbildningsinsatser med mera. I arbetet kommer två projektledare från Nestor att följa införandet av IBIC i Nacka kommun.

Kunskap om hållbart förändringsarbete i vård och omsorg

Under 2018 har en rad aktiviteter fokuserat på att sprida resultat och kunskap från Emanuel Åhlfeldts avhandling *Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg*, som handlar om hur projektorganiserat utvecklingsarbete kan tillvaratas och bidra till långsiktiga effekter i organisationer. Seminarier och föreläsningar har genomförts för personal på Nestor, för chefer och personal i ägarorganisationerna samt på konferenser, seminarier och workshops runt om i landet (se bilaga). En föreläsning som hölls på SKL filmades och har publicerats på Nestors [webbplats](#). Resultat från avhandlingen har även integrerats i utvärderingar och projekt på Nestor, bland annat i chefsutbildningen "Systematiskt kvalitetsarbete" och i utvärderingarna av "Seniorliv i balans" och "Mötesplats för lokal och regional samverkan".

2.3 Kunskapsutbyte och kompetensutveckling

Återkoppling och dialog med myndigheter och länet

Det ingår i Nestors uppdrag att förmedla kunskap, bland annat vetenskapligt baserad forskning och riktlinjer från myndigheter, till ägarorganisationernas verksamheter. Vi förmedlar också praktikens och Nestors kunskap och erfarenheter tillbaka till akademi och myndigheter. Vi utgår från att den här formen av kunskapsförmedling mellan forskning, myndigheter och organisationer i kommun och regioner är fruktbar för alla berörda. Nedan presenteras ett urval av kunskapsutbyten under 2018:

- *Att förebygga och behandla undernäring. Kunskapsstöd – i hälso- och sjukvård och socialtjänst (remiss):* Nestors har svarat på denna remiss från Socialstyrelsen och även fört en dialog med Socialstyrelsen om ett eventuellt samarbete vid implementering av kunskapsstödet, vilket i nuläget inte är aktuellt.
- *Utbyte med Socialstyrelsens arbetsgrupp "Psykisk ohälsa":* Nestor har bidragit med konstruktiva synpunkter och kommentarer till en informationsbroschyr om äldre och psykisk ohälsa som Socialstyrelsen utformar.
- *Socialstyrelsen på Nestors seniorråd:* Vid ett seniorrådsmöte under året besöktes Nestor av två projektledare från Socialstyrelsen som presenterade material till en informationsbroschyr om äldre och psykisk ohälsa. Seniorrådsrepresentanterna gav synpunkter materialet.
- *Nestor i nätverk som leds av HSF och Storsthlm:* Nestor ingår, tillsammans med Stockholms läns tre andra äldre-FoU:er, i HSF och Storsthlm:s nätverk där fokus varit på implementeringen av LUSEN, lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård, i Stockholms län. HSF och Storsthlm har presenterat aktuell information och diskussioner har förts om utmaningar i implementeringsarbetet.
- *Stockholms läns regionala vårdprogram vid demens (remiss):* Nestor har inkommit med synpunkter på remissversionen, främst i området "kognitiva hjälpmedel".
- *Kompetenscentrum för kultur och hälsa:* Kompetenscentrum är en del av kulturförvaltningen/ hälso- och sjukvårdsförvaltningen, SLL och har till uppgift att arbeta för att konst och kultur blir en naturlig del av vård och omsorg. Nestor har under 2018 deltagit i Kompetenscentrets referensgrupp.
- *Nestor sakkunnig vid framtagande av uppdragsutbildning:* I samarbete med Kompetenscentrum för kultur och hälsa (SLL) deltog Nestor som sakkunnig vid utformandet av Stockholms Musikpedagogiska Instituts uppdragsutbildning "Omvårdnad och bemötande med konstnärliga verktyg 7,5 hp", som startar 2019.
- *Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg:* Nestors medarbetare Emanuel Åhlfeldt disputerade 2017 på avhandlingen "Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg". Intresset för ämnet har varit stort och Emanuel har anlitats som föreläsare vid en rad verksamheter inom Stockholms

läns landsting och på Sveriges kommuner och landsting (SKL) där Emanuel var talare på en workshop om jämställdhet i vård och omsorg.

Utbildningar

En viss del av Nestors kompetensutvecklingsinsatser utgörs av utbildningar. Antingen ingår dessa som en del av ett lite större Nestorprojekt, eller så är de ”fristående”. Utbildningarna ges antingen i våra egna lokaler, eller ute på arbetsplatser runt om i våra ägarkommuner. Utbildningarna har beskrivits tidigare under kapitel 2.2.

- Utbildning i BPSD-register: se sid 17.
- Kost och nutrition för äldre: Se sid 15.
- Utbildning i riskanalys: Se sid 18.
- Psykisk ohälsa för äldre: Se sid 16.
- Systematiskt kvalitetsarbete för chefer: Se sid 18.

Nätverk

Nestor har under åren initierat och oftast drivit ett antal tvärprofessionella nätverk. Under 2018 var nedanstående nätverk aktiva.

Nätverket för chefer för biståndshandläggare

Nätverket initierades 2018 av Nestor på förslag från en av Nestors styrgruppsrepresentanter. Det är nu ett självgående nätverk, där samtliga Nestors ägarkommuner är representerade. Nestor ingår som medlem.

Nätverk för sjukgymnaster, fysioterapeuter och arbetsterapeuter

Detta nätverk har funnits sedan 2009 och riktar sig till verksamheter i både kommun och landsting. Ämnen som togs upp 2018 var samtalsmetodik, BPSD, vardagsrehabilitering och förflyttningsutbildning. Sammanlagt deltog 63 personer på årets fyra träffar. Deltagarna uppger att träffarna ger tillfälle för utbyte av erfarenheter och stöd till verksamhetsutveckling med konkreta idéer inom olika områden.

IBIC-nätverket – Individens behov i centrum

Nätverket startade 2014 och samlar processledare och projektledare som arbetar med att införa IBIC i sin kommun. Ägarkommuner som deltar i nätverket är Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka, Salem, Tyresö, Värmdö, Nykvarn och Södertälje. Under året har även FoU Södertörn och processledare från socialpsykiatri bjudits in till nätverket. Nätverket har till syfte att ge processledarna tillfälle att utbyta erfarenheter från arbetet med att införa IBIC. Under 2018 genomfördes fyra träffar. Förutom nätverkets egna möten arrangerades även en länsövergripande nätverksträff i samarbete med två äldre-FoU:er i norra länet, då en workshop kring hållbart utvecklingsarbete leddes av Nestors projektledare Emanuel Åhlfeldt.

Nätverk för verksamhetsutvecklare

Nätverket har funnit sedan 2015 och har under 2018 haft två möten. Deltagande kommuner under 2018 är Huddinge, Nykvarn, Nynäshamn, Tyresö, Södertälje och Värmdö. Detta är ett mindre nätverk med ca sju deltagare per möte. Deltagarna uttrycker att de uppskattar nätverket och vill fortsätta träffas. Vid vårens möte presenterade Britt Almberg, projektledare i Haninge kommun,

sitt arbete med SIS Äldrestandard inom äldreomsorgen. Vid höstens möte gavs större utrymme för deltagarnas egna diskussioner kring aktuella frågor.

Nätverk för samordnare av lokala evenemang för Äldredagen och Anhörigdagen

Sedan 2016 sammankallar Nestor årligen samordnare för lokala evenemang för Äldredagen och Anhörigdagen i Nestors ägarkommuner. Deltagarna utbyter erfarenheter och tar del av varandras arbetssätt, med inspiration från bland annat den nationella fallpreventionskampanjen och FN:s internationella äldredag. Nätverket består av 17 deltagare från nio ägarkommuner.

Webbutbildningar

Nestor har producerat sammanlagt fem webbutbildningar. De riktar sig till medarbetare i vård och omsorg, och är kostnadsfria för Nestors ägarorganisationer. Antal deltagare i utbildningarna i våra ägarorganisationer framgår av tabell 5. Organisationer utanför Nestors ägarområde betalar en avgift för att få tillgång till webbutbildningarna. I tabell 6 (sid 22) framgår vilka organisationer som haft tillgång till Nestors utbildningar under 2018. Vad utbildningarna innehåller beskrivs i korthet i nedanstående text. För mer information om utbildningarna, se Nestors [webbsida](#).

Tabell 5: Antal personer som har påbörjat webbutbildningarna 1 januari – 31 december 2018

Utbildning	Nestors ägarorganisationer	Utanför Nestors ägarområde
”Våga fråga – våga se!”	288	325
”Social dokumentation”	183	Uppgift saknas*
”Minska risken för fall”	189	Uppgift saknas*
”lex Sarah”	158	Uppgift saknas*
Biståndshandl.-ny i yrket	44	x

*) De flesta kommuner utanför ägarområdet laddar ner köpt utbildning till sina resp. lokala webbplatser eller utbildningsportaler (LMS). Statistik kan endast tas fram lokalt.

- **Biståndshandläggare – ny i yrket (2017)**

För nya biståndshandläggare, för att skapa mer trygghet i yrkesrollen och få redskap för att genomföra professionella utredningar och bedömningar av äldre personers behov. Innehåller teman som äldre och åldrande, regelverk och förutsättningar, handläggning och samverkan.

- **Våga fråga – våga se! (2013, reviderad 2017)**

Handlar om psykisk ohälsa hos äldre och tar upp teman om depression och bipolär sjukdom, ångest och sömnstörning, psykossjukdom och konfusion, missbruk och självmord, med mera. Utbildningen innehåller fakta, fallbeskrivningar, kunskaps- och reflektionsfrågor.

- **lex Sarah (2014)**

Utbildningen tar huvudsakligen upp följande frågeställningar: Vad innebär lex Sarah? Vad är en lex Sarah-rapport? När och varför ska jag rapportera?

- **Social dokumentation (2013)**

En praktiskt inriktad utbildning som innehåller avsnitten: Vad ska dokumenteras? Hur ska dokumentationen utformas? Varför är dokumentation viktig? Vänder sig till nyanställda och som ett led i att utveckla dokumentationsarbetet på arbetsplatsen.

- **Minska risken för fall (2013)**

Utbildningen ger baskunskap om hur fallolyckor kan förhindras. Innehåller avsnitten: Din roll – arbeta strukturerat, förebygg – konkreta åtgärder, om det händer.

Tabell 6: Externa organisationer som har haft tillgång till Nestors webbutbildningar under 2018

Social dokumentation	Våga fråga – våga se!	
Täby kommun	Kungsholmens SDF	Perstorps kommun
Alvesta kommun	Kävlinge Kommun Socialtjänsten	Mjölby kommun
Älvsbyns kommun	Annikas Hemtjänst AB	Markaryds kommun
Stockholms stadsmission	Kungsbacka kommun	Aleris omsorg AB
Tjörns kommun	Hofors kommun	Högdalens Vård- och omsorgsboende
Örnsköldsviks kommun	Västerås stad	Aleris Omsorg AB
Stiftelsen Stora Sköndal	Uddevalla kommun	Höganäs Omsorg
Värnamo kommun	Göteborgs stad Lundby SDF	Ljungby kommun
	Trollhättans Stad	Tjörns kommun
	Staffanstorps kommun	Lidköpings kommun

Kunskapsdagar

Nestors större och årligen återkommande kunskapsdagar har 2018 genomförts på Citykonferensen och Rörstrands konferens i centrala Stockholm. Tre FoU-caféer (namnbyte till Nestorcafé hösten 2018) och en Chefsdag har anordnats. Gemensamt är att de vänder sig till medarbetare inom vård och omsorg i Nestors ägarorganisationer, även inräknat privata vård- och omsorgsutförare som anlitas av ägarorganisationerna.

- FoU-caféet lyfter aktuella ämnen inom äldreområdet och vänder sig till alla yrkesgrupper i vård och omsorg. Föreläsningar, diskussioner och erfarenhetsutbyten är stående punkter på caféerna.
- Chefsdagen syftar till att ge chefer och ledare ytterligare kunskap, inspiration och intresse för frågor som rör deras eget ledarskap när det gäller att främja utveckling, lärande och evidensbaserad praktik i sina verksamheter.

FoU-café, mars 2018

Tema: *Kultur – mer än bara trivsel och underhållning*

82 deltagare tog del av och provade på hur kultur och film i olika former kan stärka delaktighet och känsla av meningsfullhet hos personer med demenssjukdom, och utan, som bor i särskilt boende.

Föreläsare:

- Margarita Mondaca, Karolinska Institutet, sektionen för arbetsterapi: *"It's my party! Att göra meningsfulla och kulturella aktiviteter på vård och omsorgsboenden"*
- Anita Hjelm, Film Stockholm, Kulturförvaltningen Stockholms läns landsting: *"Film mer än underhållning"*

Nestor-café, maj 2018

Tema: *Äldre och smärta*

Ca 70 personer fick lära mer om olika typer av smärta, hur smärta kan påverka äldre personers dagliga liv och hur personal i vård och omsorg kan arbeta förebyggande och lindrande.

Föreläsare:

- Thomas Lundeberg, överläkare vid smärtrehabiliteringen Danderyds sjukhus *"Smärta – mer än bara smärta"*
- Sara Cederbom, forskare och fysioterapeut med specialistkompetens inom äldres hälsa *"Ska det göra ont att bli gammal-vad gör vi?"*

Nestorcafé, oktober 2018

Tema: *Konsten att få till kosten – så kan vi förebygga undernäring bland äldre*

Ett 70-tal deltagare fick inblick i Livsmedelsverkets reviderade råd *"Bra måltider i äldreomsorgen"* som bl.a. betonar hur viktigt det är att personer på äldreboenden får i sig dygnets alla måltider (även mellanmål). Ett prisbelönt äldreboende berättade om och inspirerade utifrån deras förhållningssätt och arbete kring mat och måltider för äldre.

Föreläsare:

- Linda Nyholm, leg. Dietist, Nestor FoU-center: *"Bra måltider i äldreomsorgen – hur får vi till det?"*
- Stina Franzén, leg. dietist Södertälje kommun: *"Måltidsprojekt i Södertälje kommun"*
- Malin Ljung, leg. dietist, Stockholms stad: *"Nollvision undernäring: e-tjänst för smartphones och surfplattor"*
- Karoline Nordefors, kock, Jenny Sjöström, måltidsansvarig gruppchef, Ximena Samuelsson, f.d. verksamhetschef. Alla kom från Vardaga Silverpark äldreboende.

Chefsdagen, november 2018

Tema: *"Utveckla din organisation – hur du som chef skapar en lärande arbetsplats!"*

Ett 90-tal chefer och ledare fick insikter i hur man som chef kan se till att ny kunskap tillvaratas och hur en lärande arbetsplats kan byggas upp och bidra till en varaktig och hållbar verksamhetsutveckling. Föreläsningar gavs om Tillitsdelegationens slutbetänkande, kunskapsrik praktik, tyst kunskap och om konsten att nå fram med budskap. Dagen innehöll även en rad gruppdiskussioner.

Föreläsare:

- Louise Bringselius, docent i organisation och ledning, Lunds universitet, f.d. forskningsledare i Tillitsdelegationen om *"Att leda med tillit till profession och medborgare"*
- Gunilla Avby, chef FoU Nordväst och forskare vid Jönköping Academy for Improvement of Health and welfare om *"Att skapa en medveten och kunskapsrik praktik"*
- Ulrika Börjesson, lektor i socialt arbete, Avdelningen för Socialt arbete, Hälsohögskolan, Jönköping om *"Kunskap i vardagen, reflektion för att utvecklas"*
- Suzanne Rosendahl, språkkonsult, adjunkt, Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet om *"Om konsten att nå fram- fem pedagogiska nycklar"*

Webbenkät till Chefsdagens deltagare

I en enkät med svarsfrekvens på 77 procent svarade 88 procent av deltagarna att de instämde i att de fått nya kunskaper och insikter från Chefsdagen. 84 procent angav att det var värdefullt att gruppvis reflektera över hur de som chef/ledare kan organisera för lärande och sen lärande arbetsplats. 74 procent ansåg att de hade fått konkreta idéer som de inom kort kan börja använda i sitt arbete.

Nestor som föreläsare

Nestors medarbetare har varit talare på konferenser och andra evenemang. Se separat tabell i bilaga.

Publikationer

Nestors medarbetare har skrivit ett antal rapporter och texter för tidskrifter utifrån de projekt och uppdrag som Nestor haft under året, se nedan. För en sammanställning av tidigare rapporter och andra publikationer hänvisas till Nestors webbplats.

- Karlsson, E. M. (2018). Framtidens anhörigstöd i Södertälje. Erfarenheter från en workshop. (Internrapport)
- Karlsson E.M. (2018). Meningsfull dagverksamhet. Ett utvecklingsprojekt tillsammans med gäster vid en dagverksamhet i Södertälje. (Internrapport)
- Karlsson, L. B., Klinga, C., Rydwick, E., Lindqvist, E., Nordlund, A., Ranung, M., Lennartson, C., Sonde, L. (2018). *Analys av stöd till personer över 65 år som har eller riskerar psykisk ohälsa inom Stockholms län. Om primärvårdens och kommunernas samverkan och stödinsatser, deras förutsättningar att upptäcka psykisk ohälsa samt hur personer med psykisk ohälsa ser på dessa insatser.* Inom ramen för Regional Samverkans- och Stödstruktur, RSS, i Stockholms län.
- Nordlund, A. & Lindqvist, E. (2018). *Kartläggning av samverkan mellan kommun och primärvård i Stockholms län vid insatser för äldre personer med psykisk ohälsa.* Nestor FoU-center.
- Ranung, M. & Åhlfeldt, E. (2018). *Att främja psykisk hälsa på kort och lång sikt. Projektresultat, implementering och hållbart utvecklingsarbete – en studie av ett stödprogram i äldreomsorgen.* Nestor FoU-centers Skriftserie nr 01/18.
- Ranung, M. & Åhlfeldt, E. (2018). Existentiella samtal – ett sätt att främja psykisk hälsa. *Äldre i Centrum*, Nr 4/18, 32-34.
- Åhlfeldt, E. (2018). Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg. *Tidningen Ä*, Nr 1/18, 36-37.
- Åhlfeldt, E. (2018). *Ingen ska falla mellan stolarna i vården och omsorgen.* Stockholm: Nestor FoU-center.
- Åhlfeldt, E. (2018). *Mötesplats för lokal och regional samverkan. En FoU-verksamhet som intermediär i en fragmenterad vård och omsorg om äldre.* Nestor FoU-centers Skriftserie nr 02/18.

Material som har tagits fram på Nestor finns att beställa eller ladda ner via webbplatsen. För Nestors ägarorganisationer och även privata utförare som är knutna till ägarorganisationerna är alla publikationer gratis. Till dessa har Nestor levererat ca 1300 publikationer under året. Drygt 140 publikationer har sålts utanför Nestors upptagningsområde till kommuner, landsting, företag, privatpersoner och andra.

2.5 Kommunikation

Syftet med Nestors kommunikation är att medarbetarna i Nestors ägarorganisationer ska se Nestor som en tillgång för dem vid kvalitets- och verksamhetsutveckling och att de ska använda sig av det som Nestor erbjuder. Nestor strävar efter att chefer och medarbetare i Nestors ägarorganisationer och andra målgrupper ska känna till, se nyttan av och använda Nestors tjänster och produkter och att de ska vara förtroga med Nestors verksamhet. Nedan presenteras de kanaler och aktiviteter Nestor använder för att sprida kunskap om Nestor som organisation och kunskap från egna projekt och andra källor.

- **Webbplats**

Webbplatsen är Nestors främsta elektroniska kanal utåt. 2018 hade webbplatsen 27 524 besök, varav 18 300 var unika besökare, se tabell nedan. Här ges bl.a. information om Nestors uppdrag, organisation, projekt evenemang, utbildningar, publikationer och webbutbildningar. 2018 gjordes en större genomgång av webbplatsen för att förbättra och utveckla tillgänglighet och tekniska lösningar.

Tabell 7: Antal besök och unika besökare på Nestors webbplats under åren 2013-2018

År	Unika besökare (antal besökare)	Besök (sessioner)
2018	18 300	27 524
2017	17 077	26 269
2016	20 960	31 617
2015	20 800	36 230
2014	19 500	34 100
2013	11 015	18 615

- **Facebook**

Nestors medverkan på facebook startade 2018. Under året har 64 inlägg gjorts om händelser och aktiviteter som kan ge en mer vardaglig och personlig ton än på webbplatsen och nyhetsbrev. Facebooksidan hade vid slutet av året drygt 180 följare. Nestors inlägg har som mest nått ut till 1 000 personer.

- **Nyhetsbrev**

I de elektroniska nyhetsbreven finns intervjuer, nyhetsartiklar och notiser. Här finns även en kolumn där medarbetare på Nestor skriver om ett aktuellt ämne. Artiklarna i nyhetsbreven är länkade till Nestors webbplats. Nyhetsbrevet skickas ut fyra gånger per år, och har skickats ut till cirka 3 600 prenumeranter vid varje utskickstillfälle.

- **Direktmail**

Utöver nyhetsbrevet skickar Nestor ut ”direktmail” till samtliga chefer inom ägarorganisationerna när vi exempelvis vill bjuda in till evenemang, utbildningar och kunskapsdagar eller berätta om en ny rapport.

- **Intranätskontakter**

För att nå personal och chefer i Nestors ägarkommuner även ”inifrån” deras egna kanaler har Nestor upprättat kontakt med personer i kommunerna som lägger in relevant information om

Nestor på sina respektive intranät. Nestors kommunikatör skickar tips och förslag på information som kan läggas in på intranäten.

- **Podd**

Nytt för 2018 är en egenproducerad podd. Första programmet tog upp om en utvärdering av ett projekt i Nacka kommun för att minska och förebygga psykisk ohälsa bland äldre.

2.6 En lärande arbetsplats med en god arbetsmiljö

Kunskapsutbyte och nätverk

Anknytning till och kontakt med universitet

Kontakter med akademien för kunskapsutbyte och samarbete har stor betydelse för FoU-miljöer, i egenskap av kunskapsorganisation. FoU-chefen har anknytning till Karolinska Institutet, NVS, sektionen för arbetsterapi. En av Nestors medarbetare är knuten till Uppsala universitet, Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Hälso- och sjukvårdsforskning och är associerad medlem i forskargruppen för Hälso- och sjukvårdsforskning. Ytterligare en medarbetare har tidigare varit inskriven vid Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande, avdelningen för pedagogik och sociologi, vilket under 2018 ledde till vidare samarbete genom att Linköpings universitet gav ett externt uppdrag till Nestor. Dessa kontakter värnas för att ett samarbete eller annat ömsesidigt utbyte ska kunna utformas i framtiden.

Samarbete med FoU-miljöer och länet

Nestor har under 2018 ytterligare sitt samarbete med Stockholms läns fem andra FoU-miljöerna (FoU Nordost, Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, FOU nu, FoU Södertörn och FoU Nordväst). Socialcheferna i Stockholms län gav de sex FoU-miljöerna, Stockholms stad och Storsthlm i uppdrag att bilda Stockholm RSS (Regional samverkans- och stödstruktur) för att kunna vara en länk vid kunskapsstyrning och samverkan mellan regional och nationell nivå och ingå i SKL:s nationella RSS-nätverk. Sedan hösten 2018 ingår Nestors chef i styrelsen för RSS. Denna regionala samverkans- och stödstruktur möjliggör att man inom länet kan samlas kring strategiskt viktiga frågor och utnyttja befintliga resurser på ett mer samordnat och effektivt sätt. (Mer info om RSS på SKL:s webbsida.)

Tillsammans med de äldre-FoU:er som finns i regionen (FOU nu, FoU Nordost och Stockholms läns Äldrecentrum) har Nestor haft i uppdrag från Uppdrag psykisk hälsa i Stockholms län att göra en analys av stöd för äldre personer med psykisk ohälsa (se rapport). I samarbete med FoU Södertörn har Nestor gjort en kartläggning av anhörigstöd i ägarkommunerna (se rapport). Medarbetare inom äldre-FoU:erna har regelbundna kunskapsutbyten inom arbetet med kvalitetsregistren, IBIC och införandet av nya lagen om utskrivning. Äldre-FoU:erna har även ett pågående samtal med Tema Åldrande (Karolinska Universitetssjukhus) för kommande gemensamma aktiviteter.

Nestor ingår i FoU Valfärd, en nationell intresseförening med ett 30-tal FoU-miljöer som har i uppgift att främja utveckling och kunskapsutbyte mellan FoU:er inom socialtjänsten. Nestors kommunikatör ingår i FoU Valfärds kommunikationsnätverk. Här sker ett viktigt utbyte av

kunskap och erfarenheter. Utbildning i aktuella ämnen inom kommunikation anordnas en gång om året. Nestor har under året deltagit i FoU Välfärds årliga konferens om delaktighet.

Nätverk

Nestor har under året bland annat varit representerat i nedanstående nätverk.

Regionala nätverk:

- Regional Samverkans- och Stödstruktur i Stockholms län
- Nätverket för demensfrågor, Stockholms läns landsting
- Nätverk certifierade utbildare i BPSD-registret

Nationella nätverk

- BPSD-registrets nätverk för certifierade utbildare
- Nätverk för IBIC-nätverksledare, sammankallas av Socialstyrelsen
- Demensnätverk för fysioterapeuter och sjukgymnaster, Fysioterapeuterna sektionen Äldres hälsa
- SiGN. Dietisternas Riksförbunds sektion inom gerontologisk och geriatrisk nutrition

Forskarnätverk

- HELIX Competence Centre, som drivs av Linköpings universitet, KTH och Swerea IVF.
- Nätverket AFoU (Arbetsplatsnära FoU för hållbart arbetsliv) som drivs av Swerea IVF.
- Forskargruppen i Hälso- och sjukvårdsforskning, Uppsala universitet
- SIRA (Swedish Interactive Research Association), ett nätverk för interaktiv forskning som organiseras av ENCELL vid Högskolan i Jönköping.

Intern kompetensutveckling

Under 2018 har fokus i den interna kompetensutvecklingen legat på uppföljning och utvärdering. I fyra internseminarier under året har medarbetarna fördjupat sig i begrepp som förekommer i utvärderingssammanhang, användning och nytta av utvärdering, programlogik och vad utvärdering innebär i Nestors verksamhet. Suzanne Rosendahl (Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet) medverkade vid en internutbildningsdag för att Nestors medarbetare skulle arbeta med hur man förmedlar både kunskap om Nestors uppdrag och om resultat från projekt och aktiviteter.

Eftersom Nestor strävar efter hög delaktighet hos både ägarorganisationernas medarbetare och seniorer har Nestors medarbetare utvecklat sina kunskaper från tidigare utbildning inom tjänstedesign. En medarbetare har genomgått en fem dagars utbildning i "Metoder och verktyg för deltagaraktiva möten och processer" genom Framtidsverkstad.

En medarbetare har gått utbildning för certifierade utbildare inom BPSD-registret, för att även fortsättningsvis kunna utbilda administratörer. Nestors medarbetare har också besökt konferenser inom bland annat psykisk ohälsa, samverkan, nutrition och fysisk aktivitet för att hålla sig uppdaterade inom ämnena.

En god arbetsmiljö

Det strukturerade arbetsmiljöarbetet utgår från kommunens arbetsplatsundersökning APU och den årliga skyddsronnen. Fokus 2018 har varit den fysiska arbetsmiljön, ljudmiljön, och att stärka och informera om de interna processerna i arbetsmiljöarbetet.

BILAGA – föreläsningar under 2018

Titel	Arrangör	Föreläsare
Föreläsningar för seniorer		
<i>Att förebygga ohälsa hos seniorer – Varför är det viktigt och vad kan vi göra?</i>	SPF, Tyresö	Linda Nyholm Eva Lindqvist
<i>Må bra – vad vet vi om hur hälsa kan främjas? Vad kan du göra själv och ta hjälp av?</i>	Södertälje kommun, Äldredagen tema gränslöst	Helen Lieberman Ram Karin Högstedt
<i>Kan goda matvanor och fysisk aktivitet minska risken för fall?</i>	Seniorcenter Diamanten Värmdö	Linda Nyholm Karin Högstedt
<i>Vad är bra mat för äldre? Äldre och alkohol</i>	Nynäshamn kommun	Linda Nyholm Milja Ranung
<i>Existentiella samtal - ett sätt att främja psykisk hälsa</i>	SPF Saltsjöbaden	Milja Ranung
<i>Mat och matvanors betydelse för fallprevention. I kurs för blivande fallcoacher från PRO och SKPF</i>	Friskis och Svettis Stockholm och Svenska judoförbundet med finansiering från MSB.	Linda Nyholm
<i>Seniorföreläsning – Nestor 15 år; Må bra – Hur hälsa kan främjas? Vad du kan göra själv och få hjälp med? Vad är bra mat för äldre? Tips och råd!</i>	Nestor bjöd in via seniorråd och andra kanaler	Helen Lieberman Ram Karin Högstedt Linda Nyholm
Föreläsningar för praktiken		
<i>Posterpresentation: Patientsäkerhetsarbetet i äldreomsorgen - ett lärande mellan Nestor och våra ägarkommuner</i>	SKL Sveriges kommuner och Landsting Nationella Patientsäkerhetskonferensen	Karin Högstedt
<i>Hur äldre kan involveras vid förbättringsarbeten med fokus på mellanmål</i>	Dietist, Mälarbacken vård- och omsorgsboende	Linda Nyholm
<i>Five aspects meal model (FAMM); Måltiden- mer än bara mat</i>	Äldreomsorgen Egen regi, Social- och äldreomsorgsförvaltningen, Huddinge kommun	Linda Nyholm
<i>Mötesplats för lokal samverkan</i>	HS-f och Storsthlm Dialogmöte LUS, Södra länet	Helén Lieberman Ram
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	SLL, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, avdelningen för närsjukvård	Emanuel Åhlfeldt
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	SKL. Nationell workshop om jämställdhet i vård och omsorg.	Emanuel Åhlfeldt
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	SKI, avdelningen för vård och omsorg.	Emanuel Åhlfeldt
<i>Anbörigstödjarens yrkesroll</i>	Nätverk för anhörigkonsulenter i Stockholms län	Eva Karlsson
Föreläsningar för FoU och akademien		
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet	Emanuel Åhlfeldt
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	HELIX Competence Centre, Linköpings universitet	Emanuel Åhlfeldt
<i>Hållbart utvecklingsarbete i vård och omsorg</i>	Forskningsmiljön IMPROVE, Högskolan i Jönköping	Emanuel Åhlfeldt
<i>Föreläsning/workshop: Implementering och hållbart utvecklingsarbete</i>	FoU i Sörmland, nätverk IBIC Temadag om implementering	Emanuel Åhlfeldt
<i>Delaktighet för ett hållbart utvecklingsarbete – motsättningar och dilemman.</i>	FoU välfärds konferens 2018	Emanuel Åhlfeldt
<i>Implementering av hållbart kvalitetsarbete inom vård och omsorg</i>	Karolinska Institutet, arbetsterapi-utbildningen	Eva Lindqvist
<i>Implementering, professionalism och hållbart utvecklingsarbete.</i>	Regionalt nätverk för IBIC, drivs av Stockholms FoU-enheter.	Emanuel Åhlfeldt
<i>Meningsfull dagverksamhet - Delaktighet med tjänstedesign</i>	FoU välfärds konferens 2018	Eva Karlsson
<i>Mötesplats för lokal samverkan -en arena för samverkan runt individer</i>	FoU välfärds konferens 2018	Ingeborg Björkman
<i>Hur kan bemjätstpersonal stödja äldre personers hälsofrämjande vanor?</i>	FoU välfärds konferens 2018	Linda Nyholm

Nestor FoU-center
Marinens väg 30, 136 40 Handen
Webbplats: www.nestorfou.se
Tel: 08-777 99 16